

Hellyydel ei ketään pilata!

Vuorohoidon työntekijöiden hyvillä kasvatusvuorovaikutuskäytännöillä, kuten pidennetyllä yövuorolla, ns. päiväaikuisten ja – lasten sijoittamisella ryhmiin sekä pienryhmätoiminnalla tuetaan lapsen sosioemotionaalista hyvinvointia. Hyvinä kasvatusvuorovaikutustapoina korostetaan sylin tarjoamista, lohduttamista, kannustamista, opastusta ja läsnä olevan aikuisen merkitystä.

Kehitettäviä vuorovaikutuskäytäntöjä tutkimuksen perusteella ovat kasvatuskumppanuuden kehittäminen vanhempien roolia painottamalla sekä lapsen osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämisellä vuorohoidon arjessa.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun Sosiaalialan koulutusohjelman YAMK:n opinnäytetyöni aiheena on työntekijöiden hyvät kasvatusvuorovaikutuskäytännöt tukemassa lapsen hyvinvointia vuorohoidossa. Opinnäytetyö on osa Perheet 24/7- tutkimushanketta. Tutkimukseeni haastattelin kymmentä vuorohoidon pitkään työtä tehnyttä työntekijää kahdessa vuoropäiväkodissa Etelä- ja Keski-Suomessa.

Kiinnostukseni vuorohoitoon ja lasten hyvinvointiin heräsi, kun siirryin töihin vuorohoitoryhmään. Koin vuorohoidon olevan haasteellista sekä lapsille, vanhemmille että työntekijöille. Vuorohoidon tarve on lisääntynyt 1990- luvulta lähtien ja vuonna 2010 vuorohoidossa oli noin 7 % kunnallisessa päivähoidossa olevista lapsista. Päivähoitolaista ei löydy vuorohoito -nimikettä ja kunnat ovatkin luoneet vuorohoitokäytännöt itse.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli löytää työntekijöiden hyviä, konkreettisia kasvatusvuorovaikutuskäytäntöjä, joilla he tukevat lapsen hyvinvointia

vuorohoidossa. Hyvillä käytänteillä tarkoitin kuvauksia siitä, mitä ja miten tehdään konkreetisti. Haastattelun teemoja olivat kasvatuskumppanuuden luominen ja kehittäminen, lapsen kiintymyssuhteen tukeminen, lapsen turvallisuuden ja jatkuvuuden tunteen tukeminen, lapsen yksilöllisyyden ja osallisuuden tukeminen ja tiedonkulku.

Molemmissa haastattelupaikoissa olivat hyvin samansuuntaiset hyvät käytännöt tukemassa lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Kasvatuskumppanuuden luomisen ja kehittämisen haastateltavat kokivat tärkeäksi ja varsinkin kasvatuskumppanuuden luomiseen panostetaan. Tutkimuksen perusteella kehitettäviä asioita olivat kasvatuskumppanuuden syventäminen ja vanhempien tietoisuuden ja osallisuuden lisääminen päivähoidon tavoitteista ja käytännöistä, jotta vanhemmat voivat syvällisemmin osallistua kasvatuskumppanuuteen ja sopia muistakin kuin konkreettisista lapsen asioista.

Lapsen kiintymyssuhteen tukeminen vanhempien hoitopäivän aikana oli työntekijöistä tärkeää. Mitä pienemmästä lapsesta oli kyse, sitä useammanlaisia käytäntöjä oli käytössä, kuten kuvat perheestä sekä lelut ja esineet kotoa. Kasvatusvuorovaikutus oli sylin tarjoamista ja aikuisen läsnäoloa.

Lapsen kiintymyssuhteen tukemisen kavereihin työntekijät kokivat haasteena, koska vuorohoidossa kaverisuhteet vaihtelevat paljon. Työntekijät tukivat tätä suhdetta menemällä itse mukaan leikkiin ja järjestelemällä pienryhmätoimintaa. Eniten työntekijät olivat huolissaan ns. hitaasti lämpenevien lasten kaverisuhteiden kehittymisestä.

Kiintymyssuhteen luominen työntekijään itseensä toteutui olemalla lapsen lähellä ja saatavilla. Molemmissa vuorohoitoyksiköissä pyrittiin siihen, että sama työntekijä oli lapsen lähellä ensimmäiset

päivät. Samoin työntekijät saattaen vaihtoivat lapsen seuraavalle työntekijälle ja vähitellen laajensivat lapselle lisää uusia työntekijöitä.

Lapsen turvallisuuden ja jatkuvuuden tunteen tukemisen työntekijät kokivat haasteeksi vuorohoidossa, koska sekä lapset että työntekijät vaihtuvat usein. Lapsen turvallisuutta ja jatkuvuutta tuetaan hoitopäivän aikana monin eri tavoin. Hyvinä käytäntöinä tulivat esille pidentetty yövuoro, päivälasten ja - aikuisten sijoittelu ryhmään, toistot ja rutiinit päivittäin. Myös tiimisopimuksilla arjen eri tilanteissa kuten ruokailuissa, päivälevolla ja leikki- ja siirtymätilanteissa luotiin lapsille turvallisuuden ja jatkuvuuden tunnetta.

Työntekijät kokivat haasteena **lapsen yksilöllisyyden ja osallisuuden tukemisen** hoidon aikana. Parhaiten lapsen yksilöllisyys tuli huomioitua tiedonkulussa vanhempien ja työntekijöiden välillä, pienryhmätoiminnassa ja lapsen mielipiteen kysymisessä. Lapsi pystyi vaikuttamaan omaan tekemiseensä parhaiten vapaan leikin aikana ja ulkoilussa. Samoin lapselle pystyttiin antamaan paljon yksilöllistä huomiota iltaisin ja viikonloppuisin, kun lapsia oli vähemmän hoidossa. Lapsen osallisuutta työntekijät pyrkivät edistämään lapselle annettavilla valinnan mahdollisuuksilla, mielipiteen kyselemisellä ja tavaroiden esillä olemisellä.

Tiedonkulku on tärkeässä osassa vuorohoidossa. Tiedonkulku vanhempien ja työntekijän välillä on ensiarvoisen tärkeää ja luo pohjaa kasvatuskumppanuudelle. Tärkeimmäksi muodoksi työntekijät nimesivät ns. ovensuukeskustelut. Samoin tiedonkulku työntekijöiden kesken on elintärkeää toiminnan sujuvuuden kannalta. Tiimisopimuksilla haettiin ennakoitavuutta vuorohoidon arkeen. Haasteena työntekijät kokivat tiedonkulussa vanhempien harvat tapaamiset sekä tiedonkulun siirtämiseen menevän ajan paljouden.

Työntekijöiden hyvillä kasvatusvuorovai-
kutuskäytännöillä, kuten sylin tarjoavalla
ja läsnä olevalla aikuisella tuetaan ja
edistetään lapsen hyvinvointia vuorohoi-
dossa yhdessä vanhempien kanssa.

Lähteet

Hellyydel ei ketään pilata!

**Työntekijöiden hyvät kasvatusvuoro-
vaikutuskäytännöt tukemassa lapsen
hyvinvointia vuorohoidossa**

Opinnäytetyö 2013

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma YAMK
Perheiden hyvinvoinnin ja osallisuuden edis-
täminen

Helena Veijonen

Lasten päivähoito 2010. Kuntakyselyn
osaraportti. Terveiden ja hyvinvoinninlai-
tos.

Valtioneuvoston periaatepäätös varhais-
kasvatuksen valtakunnallisista linjauksista
2002. Sosiaali- ja terveysministeriön jul-
kaisuja 2002:9.